

CONCURSUL NAȚIONAL AL LICEELOR CU PREDARE ÎN LIMBA MAGHIARĂ-
2014
MAGYAR TANNYELVŰ ISKOLÁK IX. ORSZÁGOS VETÉLKEDŐJE- 2014
Concursul de geografie „Teleki Sámuel”
Teleki Sámuel földrajzverseny
Természetföldrajz- 2014 május 10

Javítókulcs

I. A Naprendszer mely égitesteire jellemzők a felsoroltak? Írd a jellemzők számát a megfelelő égitesthez! (Egy állítás több égitesthez is kerülhet.)

A. Kisbolygók: 4, 7, 11

D. Hold: 10, 11

B. Föld típusú bolygók: 7, 11

E. Üstökös: 2, 3, 9

C. Jupiter típusú bolygók: 5, 8, 11

F. Meteor: 1, 6, 12

16x0,5 = 8 pont	
-----------------	--

II. Számítási feladat

a) Egy erdélyi településen (é. sz. $46,5^\circ$, k. h. 25°) az év egyik napján a Nap maximális magassága a horizont felett 67° . Melyik napon mérték ezt az értéket?

$90^\circ - 67^\circ = 23^\circ$, tehát a településtől 23° -al délre delel merőlegesen a Nap.
 $46,5^\circ - 23^\circ = 23,5^\circ$ ez a Ráktérítő, amelyen a Nap **június 22-én** delel.

4 pont	
--------	--

b) Határozd meg, hogy mennyi a helyi idő ezen a településen, amikor a Nap Budapesten delel (k. h. 19°)!

$25^\circ - 19^\circ = 6^\circ$ -al keletebbre van a településünk

$1^\circ = 4$ perc

$6^\circ \times 4$ perc = 24 perc, tehát a településen **12 óra 24 perc**

4 pont	
--------	--

c) E pontból, képzeletben fúrd át középpontján keresztül a Földet és írd le, hogy hol kerül a felszínre a képzeletbeli egyenes:

46,5 fok, déli szélesség; 155 fok, nyugati hosszúság

2 pont	
--------	--

10 pont	
---------	--

III. Tanulmányozd a térképvázlatot, és oldd meg a feladatokat!

a)

1. Csendes-óceáni lemez

2. Indo-ausztráliai-lemez

3. Észak-amerikai-lemez

4. Nazca-lemez

5. Dél-amerikai-lemez

6. Cocos (Kókusz)- lemez

7. Antarktiszi-lemez

8. Fülöp-lemez

8x0,5=4 pont	
--------------	--

1

b) 1. ütköző mozgás/alábukás

2. elcsúszás

3. távolódás

4. óceáni hátság

4x1=4 pont	
------------	--

c) berajzolás a körökbe

4x0,5=2 pont	
--------------	--

- Hamis** 1. A kéreg hőmérséklete a legmagasabb a térképvázlaton a B-vel jelölt pontban.
- Igaz** 2. Az óceánfenék kőzeteinek a kora az óceánközépi hátság két oldalán a kőzetlemezek távolodását bizonyítja.
- Igaz** 3. A mélytengeri árkok általában ott keletkeznek, ahol a kőzetlemezek közelednek egymáshoz.
- Hamis** 4. A külső földmag vastagsága meghaladja a földköpeny vastagságát.
- Igaz** 5. A szárazföldi lemezhez hasonlítva az óceáni lemez vékonyabb és nagyobb sűrűségű.
- Igaz** 6. A Hawaii-szigetek kialakulását az úgynevezett “forró pontokkal” magyarázzák.
- Hamis** 7. A bazaltos magma feszítő gázokban gazdag, ezért felszínre jutása heves robbanásokkal jár.
- Igaz** 8. Szubdukciós zónáknál döntően közepes és magas SiO_2 tartalmú kőzetek találhatók.
- Hamis** 9. Az Andok hegység kialakulása jó példa két óceáni lemez ütközésére.
- Hamis** 10. A Hawaii-szigetek jellemző vulkanikus kőzetei az andezitek.

10x1=10 pont	
--------------	--

20 pont	
---------	--

IV. Írd a képek alá az ábrázolt domborzati forma nevét és a belső vagy külső erőt, amely azt létrehozta!

- a) batolit (gránit monolit), magmatizmus (gránit mállása)
- b) dyke (andezittelér), magmatizmus
- c) neck (bazaltoszlopok), magmatizmus
- d) földpiramis, areális lepusztulás
- e) fjord, glaciális erozió
- f) dolina (töbör), karsztosodás (oldás, beszakadás)

12x0,5=6 pont	
---------------	--

V. Olvasd el a szöveget és oldd meg a feladatot!

- a) A 17g/m^3 víztartalmú levegő a táblázat alapján 20° -on éri el a harmatpontot **500 m**-en, mert a harmatpont eléréséig a csökkenés $1^\circ/100\text{ m}$.

1 pont	
--------	--

- b) A hőmérséklet itt tehát **20° C** .

1 pont	
--------	--

- c) A harmatpont után már csak $0,5^\circ/100\text{ m}$ a csökkenés, mert megkezdődik a felhőképződés. 1700 m-en csökken $8,5^\circ$ -al, tehát a hőmérséklet a csúcson **$11,5^\circ\text{ C}$** lesz.

1 pont	
--------	--

- d) Lefelé a hőmérséklet már megint 1° C -al emelkedik 100 m-en, mivel a szélárnyékos oldal csapadékban (párában) szegény, tehát az alföldön a hőmérséklet, a 2000 m-es szintkülönbség miatt **$31,5^\circ$** -os lesz.

1 pont	
--------	--

e) bukószél (főn)

1 pont	
--------	--

f) A felszálló levegő hőmérséklete 100 m-ként 1°-al csökken a harmatpont eléréséig, ezután a csökkenés 0,5°/100 m. A leszálló levegő hőmérséklete 100 m-ként 1° C-al nő.

2 pont	
--------	--

g) 82,3% elfogadható 82%

1 pont	
--------	--

h) 10° C

1 pont	
--------	--

9 pont	
--------	--

VI. a) Nevezd meg a betűkkel jelölt vízrajzi elemeket az alábbi ábra megfigyelése után!

A) résvíz

B) rétegvíz, artézi víz (mélységi víz), zárványvíz réteg

C) talajvíz (freatikus víz)

D) talajnedvesség

E) belvíz

F) artézi kút (ártézi forrás)

0,5x6= 3pont	
--------------	--

b) Írd az állítások elé annak az előző pontnál meghatározott felszín alatti víznek a betűjelét, amelyre vonatkoznak!

D... 1. Hártyaszerűen tapad a talajszemcsékre, nem tölti ki teljesen a közöttük levő hézagokat.

A... 2. Inkább a mésztartalmú kőzetekből álló területeken fordul elő.

C.... 3. Ez a felszín alatti víztípus belvizet okozhat.

C.... 4. Az ásott kutak vize.

B.... 5. Két vízzáró réteg között gyűlik össze.

B.... 6. Ez a mélyebben található víz a hidrosztatikai nyomás miatt sok helyen szivattyúzás nélkül is a felszínre jut.

D.... 7. Nem tör fel forrásként a felszínre.

B.... 8. Mélységi víznek is nevezik.

C.... 9. Ez a legszennyezettebb felszín alatti víztípus.

9x1= 9pont	
------------	--

12 pont	
---------	--

VII. Tanulmányozd az alábbi térképet, és oldd meg a feladatokat!

a) Azonosítsd a térképen jelölt földrajzi elemeket!

- tengerek és öblök:

A. Tasman-tenger

B. Korall-tenger

C. Carpentaria-öböl

D. Arafura-tenger

E. Nagy-Ausztráliai-öböl

- tengerszorosok:

F. Torres-szoros

G. Bass-szoros

H. Cook-szoros

- félszigetek, szigetek:

I. York-foki-félsziget

J. Tasmania

K. Északi-sziget

L. Új-Kaledónia

M. Fidzsi-szk.

N. Salamon-szk.

O. Nyugat-Szamoa

P. Marshall-szk.

- síkságok, medencék:

1. Nagy-Artézi-medence (Eyre-tó alföldje)

2. Murray-Darling-alföld

3. Nullarbor (Fátlan)-síkság

- hegységek:

4. Nagy-Vízválasztó-hegység

5. Ausztráliai-Alpok

6. Déli-Alpok

- sivatagok:

7. Nagy-homoksivatag

8. Gibson-sivatag

9. Nagy-Viktória-sivatag

- fennsíkok:

10. Kimberley-fennsík

11. Arnhem-föld

- folyók, tavak:

12. Murray

13. Darling

14. Eyre-tó

30x0,5=15 pont	
----------------	--

b) Figyeld meg az alábbi éghajlati diagramokat és válaszolj a kérdésekre!

A éghajlat: száraz trópusi (sivatagi)

B éghajlat: trópusi monszun

B... 1. Nyáron az északnyugati monszun fúj itt.

2x1=2 pont	
------------	--

A... 2. Ilyen az éghajlat az Ayers-szikla környékén.

A... 3. A terület felszíne alatt a Nagy-Artézi-medence található.

B... 4. Növényzetére főleg a bambusz és a páfrányfenyők jellemzők.

A... 5. A passzát szélrendszer leszálló ága uralkodik itt.

A... 6. Jellegzetes növénye a sündisznófű (spinifex).

6x0,5=3 pont	
--------------	--

c) Egészítsd ki az alábbi kijelentéseket!

creek

óceáni

klímaváltozás (az óceán szintjének emelkedése)

Új-Zéland

atollok

5x1=5 pont	
------------	--

